

Şirketlere Otomatik Tahsilat Kıyağı

EMO Yönetim Kurulu, 3 Eylül 2014 tarihinde yaptığı basın açıklaması ile Ahmet Davutoğlu başkanlığındaki AKP Hükümeti'nin ilk icraat olarak borcu bulunan çiftçilerin tarımsal destekleme ödemelerinin, elektrik dağıtım şirketlerine otomatik olarak aktarılmasını içeren kararına tepki gösterdi.

Özelleştirilmelerinin ardından elektrik dağıtım şirketlerine karlı bir yapı sağlama girişimleri, tarımsal sulama borçlarının, tarımsal destekleme ödemelerinde otomatik olarak tahsil edilmesi noktasına kadar ilerletilmiştir. Günlerce uyguladıkları kesintiler ile tarımsal üretime zarar veren elektrik dağıtım şirketlerine, 15 Eylül 2014 tarihinde yüklü miktarda tahsilat yapma olanağı sağlanmıştır.

Elektrik dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesi işlemlerinin tamamlanmasının ardından kayıp ve kaçak bedelleri ve oranlarına ilişkin yaşananlar, özelleştirmelerin temel gerekçelerinden biri olarak sunulan kayıp ve kaçağın önlenmesi hedefinden giderek uzaklaştığını ortaya koymaktadır. Dağıtım bölgelerinin devredilmesinden sonra kayıp ve kaçak oranı hedefleri Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) kararları ile değiştirilmiştir. Şirketlerin, şebeke yatırımları yerine AKP İktidarı ve EPDK üzerinden lobi çalışmaları yapmaya yoğunlaşmasıyla, Türkiye'nin uzun yıldır sürdürdüğü kayıp ve kaçak oranlarının düşürülmesi çalışmaları sekteye uğramıştır.

Özelleştirme ve piyasalaştırma çalışmalarıyla hizmet kalitesinin düşmesi bir yana elektriğe erişilebilirlik de tehlikeye atılmıştır. Kamusal anlayıştan uzak, üretici ve dağıtıcı şirket-

lerin yüksek kar oranları ile çalışması sonucu, ülkemizde enerji yoksullarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Elektrik Dağıtıcıları Derneği'nin (ELDER) verilerine göre 33 milyon elektrik abonesinin, yaklaşık 15 milyonuna her ay ödeme gecikmesi nedeniyle uyarı tebligatı yapılmaktadır. Yaklaşık 7,5 milyon abone, tebligattan sonra elektrik kesilmesin diye 5 gün içerisinde ödeme yaparken, geriye kalan 4 milyon abone ancak elektrik kesildikten sonra ödeme yapabilmektedir. Geriye kalan 3,5 milyon abone ise ödemelerini düzensiz gerçekleştirmek zorunda kalarak, sık sık elektrik kesintisi ile yüz yüze gelmektedir. Dağıtım şirketlerinin oluşturduğu ELDER'in açıklamaları durumun vahametini tek başına ortaya koymaktadır.

Piyasalaştırma Tahsilat Sorununu Büyüttü

Özelleştirme ve piyasalaştırma politikalarının, kamu döneminde yaşanan tahsilat sorununa çözüm sağlamak yerine, düzenli olarak kabaran elektrik faturaları nedeniyle, sorunu büyüttüğü ortadadır. Konutlar bir yana çiftçilerin karşı karşıya kaldığı diğer sorunlar ile birlikte tahsilat sorunları tarımsal sulamada daha yüksek seviyelere ulaşmıştır. Dağıtım şirketleri, faturalarını ödeyemeyen aboneleri gerekçe göstererek, bütün bir ilçenin hatta ilin elektriğini günlerce kesmek gibi akıl almaz yöntemlere başvurmaktan çekinmemişlerdir. Faturasını düzenli ödemeye çalışan çiftçinin de sulayamadığı mahsulü tarlada kurumaya yüz tutmuş, yapılan protestolar ise şiddetle bastırılmaya çalışılmıştır.

Devlet Gücü Şirketlere Tahsis Edildi

Şirketlerin büyüttüğü tahsilat huzursuzluğuna AKP İktidarı, devlet gücünü kullanarak çözüm sağlamak

istemiştir. Bakanlar Kurulu tarafından tarımsal sulamadan kaynaklı elektrik borcu bulunan çiftçilerin borçlarını ödeyene kadar tarımsal destekleme ödemelerinin yapılmamasına ilişkin 9 Mart 2014 tarihinde bir karar alınmıştır. Uygulanan çarpık tarım politikaları ile zaten zor durumda olan çiftçi, tarımsal destekleme ödemelerinden de yoksun kalarak, bir kez daha mağdur olmuştur. Çiftçinin keyfi olarak borcunu ödemediği varsayımına dayandığını tahmin edilen bu kararın da çözüm olmaması üzerine yeni bir karar alınmak zorunda kalınmıştır.

Çiftçiye Değil Şirketlere Destekleme

Resmi Gazete'de 30 Ağustos 2014 tarihinde konuya ilişkin yayımlanan yeni Bakanlar Kurulu Kararı'nda şöyle denilmektedir:

"Söz konusu elektrik borcu bulunan çiftçilerin bu borçlarını 15/9/2014 tarihine kadar ödememeleri durumunda, 2014 yılında bu çiftçilere yapılması gereken tarımsal destekleme ödemeleri, bu elektrik borçlarına mahsup edilebilir. Mahsup işleminden sonra, çiftçilerin bakiye bir destekleme ödemesi alacağı kalır ise, bu bakiye tutar çiftçilere ödenir."

Söz konusu karar ile 15 Eylül 2014 tarihinden itibaren kamu tarafından çiftçilerin tarımsal sulama borçları otomatik olarak şirketlere ödenecektir. Böylece dağıtım şirketinin kamu

tarafından yönetildiği dönemde uygulanamayan bu tahsilat garantisi ile şirketlerin rahatlaması sağlanmak istenmektedir. Şirketler, günlerce süren keyfi elektrik kesintileri uygulayarak yarattıkları kaos ortamını kullanarak, kendi lehlerine bu karar ile sonuç almışlardır. Kamunun alandan çekilmesi ve özel sektörün kar hırsına bütünü ile teslim olunması yetmiyormuş gibi devlet gücü ile çiftçinin köşeye sıkıştırılmasına kadar vardırılan bu sistem sürdürülebilir değildir.

Kamulaştırma Çağrısı

Özelleştirme sonrası dağıtım böl-

gelerindeki perakende satış şirketlerinin kar marjı yüzde 2,33'den 3,49'a yükseltilmiştir. Kamu döneminden yüzde 50 daha büyük bir kar marjına, kayıp ve kaçak hedeflerinde lehlerinde yapılan değişikliklere rağmen, bazı şirketlerin, toptan elektrik aldığı kamu şirketi Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş.'ye (TETAŞ) sürekli olarak borçlandıkları bilinen bir gerçektir. Bu dağıtım bölgelerinin daha önce borçlarını ödeyemediği için el konulan Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin durumuna düşürülmesinden endişe edilmektedir.

Bir kamusal hizmet alanı olan elektrik enerjisi sunumunun piyasa koşullarına terk edilmesinin geriye döndürülemez sonuçları olacağına ilişkin geçmişten bugüne yaptığımız tüm uyarılar, AKP İktidarı tarafından duymazdan gelinmiştir. Geline aşamada özelleştirme süreci, serbest piyasa koşullarında bile yadırganacak şekilde şirketlerin lehine müdahalelerle sürdürülmek istenmektedir. AKP İktidarı'nı kamu zararını geldiğimiz nokta ile sınırlı tutmak için elektrik dağıtım bölgelerini acilen kamulaştırmaya çağırıyoruz.